

บทคัดย่อ

ชื่อภาคนิพนธ์ : การเข้าสู่ความเป็นหมอพื้นบ้านและทัศนคติต่อการเป็นหมอพื้นบ้าน
ศึกษาจากจังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อผู้เขียน : นางฉวีวรรณ ใจแก้ว

ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ปี : 2544

การเข้าสู่ความเป็นหมอพื้นบ้านและทัศนคติต่อการเป็นหมอพื้นบ้านศึกษาจาก จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการเข้าสู่การเป็นหมอพื้นบ้าน ความคิดเห็น ทัศนคติต่อการแพทย์แผนไทย ตลอดจนบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ของหมอพื้นบ้านในจังหวัดอุบลราชธานี วิธีการศึกษา: ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาหมอพื้นบ้านที่ทำการรักษาด้วยการแพทย์พื้นบ้าน และเป็นผู้เต็มใจให้ข้อมูล จำนวน 15 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์-สังเกต และศึกษาจากเอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้หลักตรรกะ เทียบเคียงแนวคิด ทฤษฎี ควบคุมบริบท และใช้สถิติเชิงพรรณนาประกอบ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สาเหตุการเข้าสู่การเป็นหมอพื้นบ้านมากกว่าครึ่งหนึ่ง เพราะมีญาติเป็นหมอพื้นบ้าน รองลงมาเป็นผู้สนใจอยากเรียน โดยเรียนขณะบวชเป็นพระ มีส่วนน้อยที่ได้รับการรักษาด้วยการแพทย์พื้นบ้านจนหาย เกิดความสนใจจึงไปขอเรียน

การเรียนหมอพื้นบ้านมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีตำราเรียน แต่ที่เรียน! โดยมีตำราเรียนก็มีไม่น้อย (ร้อยละ 26.7) โดยหมอพื้นบ้านทั้งหมดเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเป็นหมอพื้นบ้านได้หลังจากได้ทำการรักษาผู้ป่วยจนหายหรือดีขึ้น

ทัศนคติของหมอพื้นบ้าน ในกลุ่มหมอยาสมุนไพร มีแนวโน้มของผู้มารับบริการลดลง ส่วนกลุ่มหมอนวดทั้งหมด มีผู้มารับบริการเพิ่มขึ้น แสดงถึงความนิยมการนวดมากกว่าการใช้บริการยาต้มหรือยาฝน

บทบาทในการเผยแพร่ การแพทย์พื้นบ้าน ส่วนใหญ่มีการรับศิษย์ เพื่อถ่ายทอดวิชา (ร้อยละ 86.7) แต่ก็ยังมีหมอพื้นบ้านไม่น้อยที่ยังไม่มีศิษย์ โดยส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ แต่ก็

มีไม่น้อย (ร้อยละ 33.3) ที่เป็นบุคคลภายในครอบครัว การให้บริการและการถ่ายทอดความรู้เฉพาะในสาขาของหมอยาสมุนไพร มีแนวโน้มที่ลดลง ส่วนหมอนวดกลับมีจำนวนผู้มารับบริการและผู้รับการถ่ายทอดเพิ่มขึ้น

ปัญหาหมอพื้นบ้าน ที่สำคัญคือการ ไม่เคยได้รับความรู้เพิ่มเติม ความต้องการของหมอพื้นบ้านทั้งหมด อยากให้ทางราชการจัดอบรมสัมมนาหมอพื้นบ้านอีก เพื่อจะได้มีโอกาสพบปะและเปลี่ยนความรู้ระหว่างหมอพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะ ควรมีการอบรมความรู้ให้แก่คนรุ่นหลัง มีการวิจัยอย่างจริงจัง และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนเลือกใช้บริการอย่างมั่นใจ

ABSTRACT

Title of Research Paper : On Being and Accepting of Traditional Medicine Persons : A Study of
Ubon Ratchathani province.

Author : Mrs. Chawewan Jaikaew.

Degree : Master of Arts (Social Development)

Year : 2001

This research aims at studying the acquired quality of being traditional medicine person, their perception toward Thai traditional medicine including their roles in knowledge dissemination; the study was done in Ubonratchathani province.

The method of study is a qualitative one by using the in-depth interview technique on 15 key-informants coupled with observation and documentary study. Data analysis is done with logical context description and descriptive statistics.

Results of the study show that most of the informants are male; their acquired quality started with kins who had been practicing the art before; this method embraces more than one-half of the key-informants, followed by being interested in the art while in monkhood, and in small percentage, learned to be one after have been cured by the native medicine successfully.

Their major role in spreading the art of native medicine is by accepting pupils who may be their close kins or even outsiders, However, the practice of herbal medicine is decline while the art of massage is gaining more popularity both among customers and learners.

Important problems facing native medical performers are no new knowledge discovered and transmitted; they want the government to organize a seminar among the traditional medicine persons in order to exchanging experience and knowledge.

Recommendations emerged form this study, among others, are there should be training in this matter for younger generation to keep the tradition going on, having research and knowledge distribution for alternative services.